

LIETUVOS NACIONALINIS MUZIEJUS

LIETUVOS
TAUTODAILININKŲ
SĄJUNGAI – 50

LIETUVOS TAUTODAILININKŲ SĄJUNGAI – 50

Parodos katalogas

LIETUVOS NACIONALINIS MUZIEJUS

Sudarytoja

Elvyda Lazauskaitė

Fotografas

Arūnas Baltėnas

Redaktorė

Marytė Slušinskaitė

Vertėja

Aušra Simanavičiūtė

Dailininkė maketuotoja

Edita Gužaitė

I viršelyje:

Vaclovas Onaitis. *50-mečio jubiliejus*, 2016 m.

Liepa; drožyba. Aukštis 53, pagrindo ilgis 45 cm

1 p.:

Stasys Motiejūnas. *Prieverpstė „50 LTS“*, 2014 m.

Liepa; drožyba, tonavimas. Aukštis 58 cm

© Lietuvos nacionalinis muziejus, 2017

ISBN 978-609-478-004-2

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB)

TURINYS

Lietuvos tautodailininkų sąjungai – 50	6
Vaizduojamasis menas	15
Paprotinis menas	149
Taikomasis menas	175
Žaislai	295
Parodos „Lietuvos tautodailininkų sąjungai – 50“ dalyvių sąrašas	302
The Fiftieth Anniversary of the Lithuanian Folk Artists' Society	315

LIETUVOS TAUTODAILININKŲ SĄJUNGAI – 50

Lietuvos tautodailininkų sąjungai (toliau – LTS) pradžią davė 1966 metų kovo 1 dieną įkurta Lietuvos liaudies meno draugija, dabartiniu vardu pervadinta 1989 metais. Šiandien ją sudaro septyni padaliniai – Šiaulių, Kauno ir Panevėžio bendrijos, Dzūkijos, Žemaitijos ir Telšių skyriai, Respublikinė valdyba su Vilniaus skyriumi. Tekstilės, mezgimo, taikomosios drožybos, pynimo, skulptūros, grafikos, tapybos, keramikos, kalvystės, juvelyrikos ir paprotinės dailės sekcijose buriasi kūrybiški skirtingo amžiaus ir išsilavinimo žmonės. Daugumai yra suteiktas meno kūrėjo statusas, jų darbai žymimi tautinio paveldo ženklu. LTS palaiko aktyvią tautodailininkų veiklą propaguodama jų kūrybą, padėdama rengti parodas, skatindama vyresniosios kartos meistrus perduoti savo patyrimą jaunimui. Šiandien yra ką parodyti ir kuo pasidžiaugti, todėl prasminga buvo Lietuvos nacionaliniame muziejuje (toliau – LNM) surengti parodą, skirtą LTS 50 metų sukakčiai paminėti.

Jubiliejinėje parodoje dalyvavo 338 tautodailininkai iš visų LTS padalinių ir Utenos krašto; kūrinių parodyta gerokai daugiau. Jų atrankos kriterijus – individualus kūrėjo ryšys su tradiciniu liaudies menu. Daugiausia eksponuota pastaraisiais metais sukurtų darbų, kuriuos ekspertų komisija atrinko regioninėse parodose. Ekspertų siūlymu eksponuota ir keletas ankstesnių kūrinių, kurie jiems atrodė verti jubiliejinės parodos. Kai kas paimta iš LTS parodinio fondo – tapytojos Monikos Bičiūnienės, audėjų Klementinos Gudonytės ir Monikos Kriukelienės, drožėjų Stanislovo Riaubos ir Juozo Lukausko, kaukių meistro Karolio Gedimino Cieminio ir kitų žymių liaudies meistrų kūriniai garsino ne tik tautodailę, bet ir Lietuvos vardą, todėl yra tinkamas pavyzdys šiandienos kūrėjams. Pasak LTS pirmininko Jono Rudzinsko, rengiant parodą siekta parodyti, kaip tautodailė keičiasi su gyvenimu: *Tegu būna šio laikmečio vaizdas. Nereikia dirbtinai plėsti ekspozicijos. Tegu paroda išryškina, kaip vienos sritys turtėja, o kitos meno rūšys nyksta. Meistrų darbuose dar ryškus tradicijų atspindys. Paroda muziejuje, kur eksponuojami senieji liaudies meno dirbiniai, gal paskatins šiandieninius kūrėjus naujiems ieškojimams.*

Dviejose muziejaus salėse buvo galima susipažinti su vaizduojamąja, taikomąja ir paprotine liaudies daile.

Vaizduojamosios dailės – tapybos, skulptūros, grafikos – kūrinių eksponuota daugiausia. Tapyba tarp jų populiariausia. Jai atstovavo šešios dešimtys tapytojų, kurių nemaža dalis priklauso Kauno rajono Taurakiemio kultūros centro studijai „Piliuona“.

Liaudiškosios tapybos šaknys remiasi į šventųjų vaizdavimą, tačiau šiandien religine tematika tapančių LTS narių yra nedaug. Parodoje tik Danos Baronienės paveikslas *Šventieji* tęsia senąsias šventųjų vaizdavimo tradicijas – jis nutapytas ant lentos, svarbiausias kompozicijos elementas yra dvi paveikslą užpildančios šventųjų figūros, kurias į visumą sujungia spalvų darna. Liaudies tapytojai mieliau renkasi pasaulietinius siužetus ir pasiekia didelio meistriškumo, tačiau išlaiko primityviajam liaudies menui būdingą betarpiškumą ir nuoširdumą. Paveikslai yra spalvingi, aiškios kompozicijos, plokštuminio vaizdavimo, dažniausiai daugiafigūriai, stebinantys kūrėjų fantazija, temų įvairovė. Juose atskleista liaudies pasaulėjauta, papročiai, buitės. Kai kurie tapytojai yra dalyvavę tarptautiniuose naiviojo meno festivaliuose, konkursinėse parodose Monikos Bičiūnienės premijai laimėti, pelnę prizines vietas, patekę į *Pasaulinę naiviojo meno enciklopediją*.

Daugiausia aliejinės tapybos ant drobės arba kartono pavyzdžių; keletas paveikslų tapyta akvareliniais dažais ant akvarelinio popieriaus, Ismondos Katauskienės paveikslas *Gėlės I* yra tapybos ant lentos pavyzdys. Technikas papildoma pieštuku ar tušu piešti paveikslai – Žydronės Mameniškienės *Leliūnų bažnyčia* ir Gintarės Markevičienės *Duona*. Originalia technika išsiskiria Rimanto Žmuidzinavičiaus ant retos drobės tapytas paveikslas *Sena drobulė*. Vaidilutės Stankevičienės *Mano sodo obelis*, Petro Lauciaus *Dainų šventė*, Valerijos Nagienės *Atvežė laišką* sukurti siūlais ir adata. Šalia jų – Svajūno Udrio gobelenas.

Tapytojų pasirinktos temos įvairios. Dažnas buitinis žanras – žmogaus vaizdavimas įprastoje kasdienio gyvenimo aplinkoje. Nemažai paveikslų siejasi su tradicinėmis šventėmis – Alberto Lisovskio *Greitai Kalėdos*, Elenos Adomaitienės *Užgavėnės*, Danguolės Raudonikienės *Užgavėnių linksmybės*, Nijolės Dirvianskytės *Verbų sekmadienis*, Zenono Bulgakovo *Margučių kaime*. Dominuoja peizažo žanras. Tradicinio kaimo ir gyvenamųjų vietų vaizdais perteikiamas Lietuvos gamtos grožis įvairiais metų laikais. Tokie yra Romualdo Povilansko *Peizažas*, Stepo Mažuolio *Pamiškė*, Vytauto Babelio *Lyriškas vaizdelis*. Raimondos Bolienės *Švendubrės kaimas*, Nataljos Bulotienės *Bugieda*, kaip ir daugelis iš vaikystės prisiminimų atsiradusių lyriškų paveikslų, tarsi skatina nenuolti nuo gimtinės, ragina sugrįžti į ją. Birutė Kuckaitė paveiksle *Kelias į namus* sujungia dvi pamėgtas temas – gimtųjų vietų ir kačių vaizdavimą. Povilo Dirgėlos *Jūra*, Ritos Krupavičiūtės *Saulėlydis* su jūros vaizdais padeda atskleisti apibendrintą Lietuvos kraštovaizdį. Rožės Džiaugienės *Pakruojo dvaras*, Dalios Žalimienės *Pliaterių dvaras Švėkšnoje*, Aldonos Sabaliauskienės *Tiškevičių dvaras Palangoje*, Aleksandro Spundzevičiaus *Rokiškio dvaras žiemą*, Cirilio Kvietinsko *Ažuolų dvarelis Piliuonoje* yra pavyzdys, kad dalį tapytojų įkvepia architektūros objektai – miestų, dvarų vaizdai.

Tarp gimtojo krašto aplinkos ir papročių scenų esama paveikslų istorine tema. Kęstučio Virgilijaus Henriko Vaičiūno paveiksle *Miro pilis iš ciklo „LDK pilys“* aktuali Lietuvos

Didžiosios kunigaikštystės tematika. Artūras Slapšys nutapė kariuomenės apsuptyje jojantį kunigaikštį *Gediminą*, Jonas Guiga – Vilniuje pastatytą *Karaliaus Mindaugo paminklą*. Istorinę temą papildė Albinos ir Valdžio Listopadskių vitražas *Vytautas*.

Dalis tapytojų, įdomių idėjų kūrybai radę artimoje aplinkoje, kuria natiurmortus. Eugenijos Kumpauskienės *Vaisiai*, Kęstučio Preidžiaus *Natiurmortas su duona*, Romualdo Gružausko *Natiurmortas su slyvomis* teikia informacijos apie žmogaus buitį. Paveikslų siužetais tampa būdingiausias lietuvių baldų puošybos ornamentas – augalas. Danutės Janulytės iš ciklo „*Skrynių ornamentai*“ ir Lionginos Grietnickienės *Durų ornamentai* rodo, kad autorės, perimdamos liaudišką ornamento komponavimą ir žiedų stilizavimą, pasirinktą siužetą dar praturtina ir savo vaizduotės sukurtais elementais.

Kartu su tapyba eksponuota liaudiškoji skulptūra, kurią sukūrė trys dešimtys medžio drožėjų. Šioje vaizduojamosios dailės srityje ryški dievadirbystės tradicijų tąsa. Šventųjų skulptūrose tebėra ryškus medžiagos pajautimas, siužetų atitikimas krikščioniškajai ikonografijai. Vyrauja apvalioji skulptūra – pavieniai šventieji ir skulptūrinės jų kompozicijos. Daugumos autoriai gerai žinomi, parodose nuolat dalyvaujantys ir savo kūrybos braižą išlaikantys drožėjai – Raimundas Blažaitis, Juozas Čepulis, Pranas Dužinskas, Vytas Jaugėla, Steponas Kaminas, Rimantas Laima, Antanas Lastauskas, Kazimieras Martinaitis, Kazimieras Striaupa, Antanas Sungaila, Adolfas Teresius, Eduardas Titas, Mindaugas Vyšniauskas, Vidmantas Zakarka. Akis traukia Gintauto Akstino skulptūros, kalbančios apie ypatingą, skulptūrinės formos neardantį tono ir spalvos pajautimą. Tarp medžio meistrų vyrų darbų yra ir moterų rankomis išdrožtų *švelnesnių* skulptūrų – Rūtos Kavaliauskienės *Šv. Cecilija*, Anelės Araminienės *Marija su Kūdikiu*. Prie jų puikiai dera jauno drožėjo Tado Sidaravičiaus *Šv. Florijonas*.

Kęstučio Ašmiagos *Kristus* yra vienintelis bareljefinės drožybos pavyzdys.

Medinės šventųjų skulptūras papildė akmeninis Valdo Bandzos *Rūpintojėlis*, nors akmens meistrų dievadirbių, deja, nedaug. Viktorijos Bitinaitės-Stankevičienės *Avinėlis* ir *Šv. Kazimieras* iš perrišimais ir mazgais sutvirtintų šiaudų grįžčių ir smilgų parodo, kad šventieji su jiems būdingais atributais gali būti sukurti iš neįprastos tradicinei skulptūrai medžiagos.

Pasaulietinės tematikos skulptūros atspindi meistrų kūrybinius ieškojimus vaizduoti gyvenimo realijas ir suteikti joms naujų simbolinių prasmų. Šioje parodoje naujai prabilo meistras monumentalistas. Rimanto Zinkevičiaus skulptūra *Anūky belaukiant* rodo, kaip meistriška drožyba susijungia su giliu, nuoširdžiu jausmu; Adolfo Viluckio skulptūra *Žvaigždžių rinkėjai* žavi autoriaus mintimi, kūrinio kompozicija ir konstrukcijos originalumu. Daugybės darbų istoriniams įvykiams atminti autorius Vytautas Ulevičius šiai parodai pateikė Lietuvos istoriją simboliškai įprasminančią skulptūrą *Atmintis*.

Mažoji skulptūra įdomi humoristiniais personažais. Jono Rimanto Semėno *Latro išvarymas* ir Arūno Grušo *E-migracija* atskleidžia nūdienos negeroves. Buitiniai siužetai vaizduoja amatininkų darbus – Sauliaus Lampicko *Kryždirbys*, Vido Jatulevičiaus *Batsiuvio dirbtuvė*, Vilmanto Varanavičiaus *Puodžius*. Vido Cikanos skulptūra *Parduota vasara* primena baso piemenėlio su botagėliu įvaizdį ir tuo pačiu parodo, jog šiandienos medžio meistrams tradicinio kaimo tematika nėra svetima. Vaclovo Onaičio Lietuvos tautodailės metraščių simbolizuojanti knyga *50-mečio jubiliejus* ir Eugenijaus Rimdžiaus skulptūra *Lietuvaitė* yra proginiai, skirti LTS penkiasdešimtmečiui.

Medžio skulptūras papildė Antano Žatkevičiaus mažosios akmens plastikos darbas *Varlė* ir nuoširdi keramikės Eglės Čibinskienės skulptūrėlė *Mergaitė ir katinėlis*.

Tapyba ir skulptūra analogiškais siužetais susijusi su liaudies grafika – medžio raižiniais. Onos Pusvaškytės *Sopulingoji* išlaiko medžio raižiniams būdingus savitumus – pagrindinė šventosios figūra apgaubta turtinga ornamentikos aureole, išlaikyta harmoninga juodos ir baltos spalvų pusiausvyra. Irenos Kvedarienės *Sopulingoji* ir Odetos Tumėnaitės-Bražėnienės *Šv. Pranciškus* tęsia liaudiškąją šventųjų raižymo tradiciją – išlaikytas monumentalumas, laisvi plotai aplink figūrą užpildyti išsikerojusiais, besiraizgančiais augalais ir gėlių žiedais, už figūros susidariusi tuščia erdvė išraižyta brūkšneliais, kryželiais, žvaigždutėmis. Pateikta raižinių istorinėmis, mitologinėmis, visuomeninėmis temomis; išskirtiniai Gedimino Spūdžio raižiniai *Graži tu, mano brangi tėvyne* ir *Vilnius* sujungia kelias temas.

Birutės Valiukienės linoraižinyje *Gyvybės medis* savitai interpretuota žmonių gyvenimo prasmė.

Kūrybos charakteriu raižiniams artimus siužetinius karpinius įprasta laikyti liaudiškos grafikos atmaina. Parodoje dalyvavo dvi dešimtys karpytojų. Daugumos karpiniuose išplėtotas gyvybės medžio vaizdavimas, kitų siužetams pasirinkti augalija ir paukščiai įvairiais metų laikais, kalendorinės šventės, gyvenamajam kraštui būdingi simboliai. Yra karpinių, sukurtų lietuvių liaudies dainų, sakmių ir pasakų motyvais. Ritos Molienės *Paukščių kiemas*, Linos Paukštienės *Dangus prapliupo žiedais*, Jurgitos Zinkienės *Gyvenimo keliu ant laimės sparnų* išsiveržę iš tradicinio vaizdavimo rėmų. Daugiaplanis Vytauto Butkaus *Gyvenimas* labiau primena raižinį, turtingą elementais, simbolizuojančiais visą žmogaus gyvenimo kelionę nuo gimimo iki mirties. Linos Kabelkaitės, Gitos Kolosovienės ir Dainoros Macevičienės iškarpytos kiauraraštės užuolaidėlės iš simetriškai pasikartojančių geometrinių figūrų ir tarp jų įkomponuotų augalinių ir gyvūninių motyvų primena seną lietuvių pomėgį karpiniais puošti namus. Angelės Steponavičienės ir Rasos Šiškuvičienės karpiniai proginiai, skirti LTS sukakčiai.

Paprotinėje dailėje svarbią vietą užima kalendorinių papročių simboliai – kaukės, margučiai, sodai. Margučiai iki šiol yra vieni gražiausių liaudies meno dirbinių, žvintų spalvomis ir naujomis kompozicijomis papildyta pirmapradžių raštų ornamentika. Gražina Butvinskienė, Danguolė Dikšienė, Gita Juškėnienė, Audronė Lampickienė, Banga Vaicekauskienė tradicinius raštus išrašė vašku; Jadvyga Mačiūnienė, Inga Samoškienė, Audra Udrienė, Lina Valutkevičienė juos išskutinėjo. Stanislovas Janušas ant žąsies kiaušinių išskutinėjo didžiojo kunigaikščio Vytauto ir karaliaus Mindaugo portretus. Vladas Martikonis 80 skutinėtų margučių sudėliojo į specialiai jiems padarytą plastikinį dėklą.

Sodų rišėjos Inija Ambrozienė, Irena Eitminavičienė, Zita Indriūnienė ir Lina Žalčiauskienė parodai pateikė tradicinius trikampio, piramidės formos sodus; Elena Tarolienė suvėrė *Šiaudelių kompoziciją LTS jubiliejui*.

Kaukėse įkūnyti charakteringų Užgavėnių persirengėlių tipažai – ožys, ragana, velnias, vengras. Skulptūrinės drožybės meistrai Eugenijus Arbušauskas, Karolis Gediminas Cieminis, Justinas Jonušas, Algirdas Juškevičius, Ričardas Malčas, Alioizys Pocius, Saulius Tamulis, Jonas Vaicekauskas, Adolfas Viluckis ir Antanas Viskantas jas kuria iš tradicinių medžiagų – medžio, ašutų, pakulų, kailio ir audinio, Vilmantas Ladyga vietoj medžio naudoja smulkinto popieriaus masę.

Taikomoji-dekoratyvinė dailė, apimanti daugelį šakų ir žanrų, atspindi liaudies kūriniių suartėjimą su gyvenamojo laikotarpio poreikiais. Kuriamą iš tradicinių medžiagų – geležies, gintaro, lino, medžio, molio, odos, vilnos.

Kalvystė – vienas svarbiausių ir seniausių amatų Lietuvoje. Parodoje jai atstovavo penkiolika kalvių, kurių darbai liudija specialių technologinių žinių, meninio skonio ir patirties brandumą. Nuo seno tik įgiję pakankamai patirties meniškos prigimties kalviai imdavosi kalti geležines viršūnes, kurios būdavo neatskiriamas medinių paminklų atributas. Sauliaus Kronio *Tradicinis kryžius „Klasika I“* yra vienintelis tradiciškai nukaltas antkapinis paminklas. Didžioji dalis meistrų – Kazimieras Babravičius, Ričardas Grekavičius, Jonas Knieža, Edvardas Mačaitis, Virgilijus Mikuckis, Stanislovas Špukas, Valdas Valentinavičius ir Alvydas Valiukas – kuria geležines viršūnes, kurias vadina kryžiais, saulutėmis. Jų puošyboje dominuoja saulės motyvas, apskritimas, žvaigždžių simboliai ir juos papildantys geometriniai ornamentai. Viginta Jakubonienė ir Valentas Survila geležinių viršūnių puošybai pasirinko ir gyvūninius motyvus – paukštelių. Zenonas Baranauskas parodai pristatė ne tik paminklų puošybai galimas panaudoti dekoratyvines saulutes; Vyto Jarecko *Saulutė* rodo kalvystėje plintančią naują geležį jungti su akmeniu. Vytauto Jaručio paveikslai su saulute, paminklo viršūne ir sege yra pavyzdys, kaip metalo plastikos kūrinį galima pateikti naujai.

Dvylika medžio meistrų pristatė šiandien dar gyvuojančią praktinės-puošybinės paskirties medžio kūrinių įvairovę. Naudodami tradicinę medžiagą meistrai laikosi tradicinių ir sugalvoja naujesnių formų, puošybai taiko tradicinius ornamentus ir jų komponavimą. Deimantės Aukštuolytės, Kazio Ramučio Jonaičio, Stasio Motiejūno, Valdo Paukščio, Albino Šileikos prieverpstės ir Antano Juodžio lėkštės – jau praradę savo funkciją ir įgiję naują, vien dekoratyvinę prasmę; Edmundo Akulausko, Stanislovo Zinkevičiaus ir Daliaus Udrakio rankšluostinės kūrybiškai pritaikytos šiandienai; Deimantės Aukštuolytės ir Antano Mačerniaus dėžutės bei Raimondos ir Vytauto Ramanauskų tošinukės išlaikiusios praktinę paskirtį. Bronislovo Gedmino *Knyga* proginė, skirta LTS sukakčiai.

Tautodailininkai pynėjai iš apvalių ir skaldytų vytelių, šiaudų grįžčių ar meldų tradiciškai pina įvairias pintines, rykus, baldus. Marytė Janulienė ir Rasa Aleksandravičienė parodai pateikė pintinėlių; Giedrutė Ambraškienė priminė apie kaime naudotas bambles. Aurelija ir Vitas Kašėtos nupynė krėslą, Aurelija Ruželienė – keturkampę pintinę įvairiems daiktams susidėti.

Nemažą ekspozicijos dalį užima keramikos dirbiniai. Keturios dešimtys keramikų parodė savo sugebėjimą ne tik kūrybiškai priimti tradicines formas bei ornamentiką, bet ir suteikti savo kūriniams savitą braižą. Juodosios keramikos amatą išsaugoję Rūta ir Alvydas Garmai, Regina Mataitienė, Džiugas Petraitis, Mindaugas Turolevičius ir Gintaras Vitkauskas paprastą molį pavertė juodu ir sukūrė metalo stiprumo dirbinius; šia technologija degti ne tik namų apyvokos indai, bet ir laidojimo urnos, pano. Jūratės ir Česlovo Gudžių dirbiniai sukurti taikant juodosios ir spalvotosios keramikos technologijas. Toks pat ir spalvota glazūra puoštas Linos Bekerienės lipdytas *indelis su aša*. Žinomų meistrų – Jūratės ir Česlovo Gudžių, Rūtos Indrašiūtės, Vyganto Jazersko ir Ingos Samoškienės, Deivido Jotaučio, Almos Kisnieriūtės, Eglės Kurcikevičienės, Roberto Simaičio, Artūro Survilos, Virgilijos Silvestros Šufinskienės, Vitos Vaitkevičienės, Vytauto Valiušio, Vidmanto Vertelio, Vaivos Žakavičienės – ašočiai, vazos, lekai tradiciškai ištaipyti arba išraižyti augaliniais motyvais, geometriniais ornamentais, padengti bespalve arba įvairių spalvų glazūromis. Šalia tradicinės ir juodosios keramikos eksponuojamos Juliaus Katausko ir Skaidrės Račkaitytės puodynėlės, sukurtos senovine raugo keramikos technologija; Romo Galiausko puodynė ir Sauliaus Bobino lekas žiesti iš šamoto. Paulina Buziliauskienė, Reda Vaikšnorienė ir Asta Ginčienė pateikė lipdytinės keramikos puodynų; Raimundo Prikockio *Pano „Visatos medis“* ir Dalios Stalilionienės *Lėkštė „Lietuviškas zodiakas“* yra keraminių vaizduojamosios dailės kūrinių pavyzdys.

Parodoje eksponuoti papuošalai iš žalvario, sidabro ir gintaro sukurti ne kopijuojant, o ieškant naujos ar seniai primirštos formos; pastebimas noras viename papuošale sujungti keletą medžiagų. Šalia tradicinių Sandros Bričkuvienės karolių yra keletas medalionų,

kuriuos sukūrė Albertas Bukauskas, Vytautas Petrauskas, Algimantas Susnys, Danutė Tikužienė. Žalvarinės Algirdo Bagdonavičiaus segės ir Dionizo Varkalio medalionas demonstruoja per ilgus kūrybos metus išugdytą stilių ir per meistriškumą pasiektą kokybę.

Aštuonios dešimtys tautodailininkų eksponavo tekstilės dirbinius. Interjero audiniai turi galias tradicijas ir gali būti pritaikyti prie šių dienų buities. Patyrusios audėjos Dalios Bernotaitės ir jos mokinių Skaistės Stalnionytės ir Ugnės Taurelytės lovatiesės išaustos tradiciniais raštais ir spalvų deriniais. Vandos Maniušienės staltiesė ir puošnūs pinikais ar nériniais puošti Dalios Bieliūnienės, Onutės Butvilienės, Aurelijos Norvaišienės, Genės Šimėnienės ir Reginos Vaišnorienės rankšluosčiai yra dvinyčio, keturnyčio, aštuonianyčio ir rinktinio audimo pavyzdžiai. Interjero tekstilę papildo Linos Kabelkaitės, Adelės Monstavičienės ir Janinos Žilėnienės siuvinėtos servetėlės ir staltiesės, Eglės Veiverytės-Šlepetienės megztos servetėlės, Deimantės Adomaitytės, Genovaitės Jonienės, Vidos Kipšienės ir Alvydos Puodžiukaitės tradicinių raštų nériniai rankšluosčiai.

Juostos yra vieni gražiausių ir išraiškingiausių lietuvių tautinių audinių, nepraradusių savo reikšmės ir šiandien. Jos yra tradicinio kostiumo dalis, dovana, suvenyras. Parodoje eksponuota įvairių technikų juostų. Daugiausia vytinių, kurias išaudė parodose nuolat dalyvaujančios žinomos meistrės – Irena Balčienė, Dalia Dambrauskienė, Alė Gegelevičienė, Inga Hokušienė, Vilija Ratautienė, Birutė Vaišvilaitė ir šią techniką pamėgęs Domantas Žilėnas. Spalvingų eglučių, rombų motyvais pintų pintinių juostų pateikė Alė Gegelevičienė, Birutė Arbušauskienė, Onutė Lagauskaitė, Janina Jatautienė ir Audronė Jatautytė. Kaišytinės Saulės Lazarevičienės juostos pražydušios spalvingais lelijų raštais; originalaus rašto Irenos Vilienės juostoje su įrašu įamžintas LTS jubiliejus. Sigita Milvydienė, Augustas Monkus, Gvidas Vilys pristatė rinktines juostas, Aurelija Rukšaitė – juostų kilimą, sujungiantį rinktinių juostų spalvų ir raštų įvairovę. Palmiros Damijonaitienės juostos įgavusios dar vieną prasmę – jos plačios, pritaikytos šiuolaikiniam interjerui.

Tautodailininkės Alė Gegelevičienė ir Nijolė Smailienė sukomplektavo aukštaitiškus kostiumus. Juos papildė LNM rinkinyje saugomi LTS garbės narių Klementinos Gudonytės ir Monikos Kriukelienės XX amžiaus antroje pusėje sukurti tautiniai kostiumai. Eksponuojamos ir tautinio kostiumo dalys – siuvinėjimo amato puoselėtojų Stanislavos Andrulienės, Irenos Jauniškienės ir Zitos Lukytės adinuke išsiuvinėtos skarelės, Robertos Kazlauskienės ir Monikos Seibutytės vąšeliu nunertos kepurėlės. Irenos Gaidamavičienės ir Anicetos Krajinienės išsiuvinėtos ir apnertos nosinaitės gali būti meno pavyzdžiais. Kaip tautinio kostiumo puošmena rodomi Gražinos Marijos Margevičienės ir Valerijos Jurevičienės karoliukais ir įvairiaspalviais siūlais išsiuvinėti delmonai – klaipėdiškių tautiniam kostiumui būdingos prie liemens prisijuosiamos kišenės. Kartu eksponuojami ir odiniai Ingos Pechovskajos, Ilonos Kutyrevos krepšeliai.

Gausu gausios LTS mezgėjų sekcijos mezginių, stebinančių raštų ir spalvų derme. Akis traukia karoliukų raštais puoštos riešinės, kurias numezgė Sigita Dacienė, Rasa Daukšienė, Jolita Levčenkienė, Eglė Pečiurienė, Rūta Riaukė, Julija Stankevičienė, Nijolė Šidagienė, Eglė Veiverytė-Šlepetienė, Audronė Virbalienė, Lina Žaliauskienė. Riešinės šiandien vėl dėvimos kaip tautinio kostiumo dalis ir kaip puošni šiuolaikinės aprangos detalė. Marija Felicija Bogvilienė, Angelė Juškienė, Danutė Juškienė, Orinta Kazėnienė, Giedrė Kiškienė, Dalia Kundrotienė, Jolanta Levinskienė, Ona Plungienė, Ona Puodžiukienė, Elena Strolytė, Laimutė Tomkuvienė, Regina Žvirblienė parodai pateikė tradiciniais lietuvių raštais ir spalvų deriniais numegztų pirštinių; po stiklu įrėmintos Aidos Šešelgienės pirštinės primena meno kūrinių iš ritmiškai kartojamo ornamento. Danutė Bertašienė, Džiulija Džiaugienė, Dalia Lapkuvienė, Paulina Malinauskienė, Elena Martynova, Rita Savickienė ir Gražina Šaparnienė jubiliejinei parodai numezgė kojinių. Valda Udrienė ir Aldona Lamauskienė priminė užmirštas aprangos detales – blauzdenes ir movas bei šalikus, Jolita Juneliūnienė – veltinius.

Žaislai. Vienas kitas tautodailininkas tęsia senąsias žaislininkystės tradicijas. Parodoje Astos Milčiuvienės lėlės supažindino su senovinėmis skudurinukėmis, o Eglūno Židonio išdrožti arkliukai priminė seniau buvusį mylimiausią berniukų žaislą. Rolandas Apkevičius, Jolita Levčenkienė, Laima Kelmelienė, Arijetė Micevičienė, Birutė Petrikienė, Eugenija Užkurienė, Genia Vaičiškienė pateikė visais laikais populiarių molinių švilpynių, kurių formos, spalvos ir puošyba rodo tradicinių keramikos amatininkų fantaziją ir meistriškumą.

Jubiliejinė paroda, vykusi LNM nuo 2017 metų sausio 26 dienos iki kovo 20 dienos, įtikino, jog dar yra visuotinio pažinimo vertų talentingų meistrų, sugebančių panaudoti kūrybinį protėvių palikimą ir suteikiančių jam galimybę naujai atgimti dabartyje. Parodai pasibaigus dalis eksponuotų kūrinių papildė LNM Etninės kultūros skyriuje kaupiamą tautodailininkų rinkinį.

Parodos kuratoriai –

LNM Etninės kultūros skyriaus vedėja Elvyda Lazauskaitė

ir LTS pirmininkas Jonas Rudzinskas

VAIZDUOJAMASIS MENAS

Ona Pusvaškytė. *Sopulingoji*, 2005 m.
Medžio raižinys. 60 x 50 cm

Irena Kvedarienė. *Sopulingoji*, 2016 m.
Medžio raižinys. 70 x 50 cm

Odeta Tumėnaitė-Bražėnienė. *Šv. Pranciškus*, 2016 m.
Medžio raižinys. 54 x 34 cm

Gediminas Spūdys
Vilnius, 2016 m.
Medžio raižinys. 50 x 40 cm

Gediminas Spūdys. *Graži tu, mano brangi tėvyne*, 2016 m.
Medžio raižinys. 50 x 40 cm

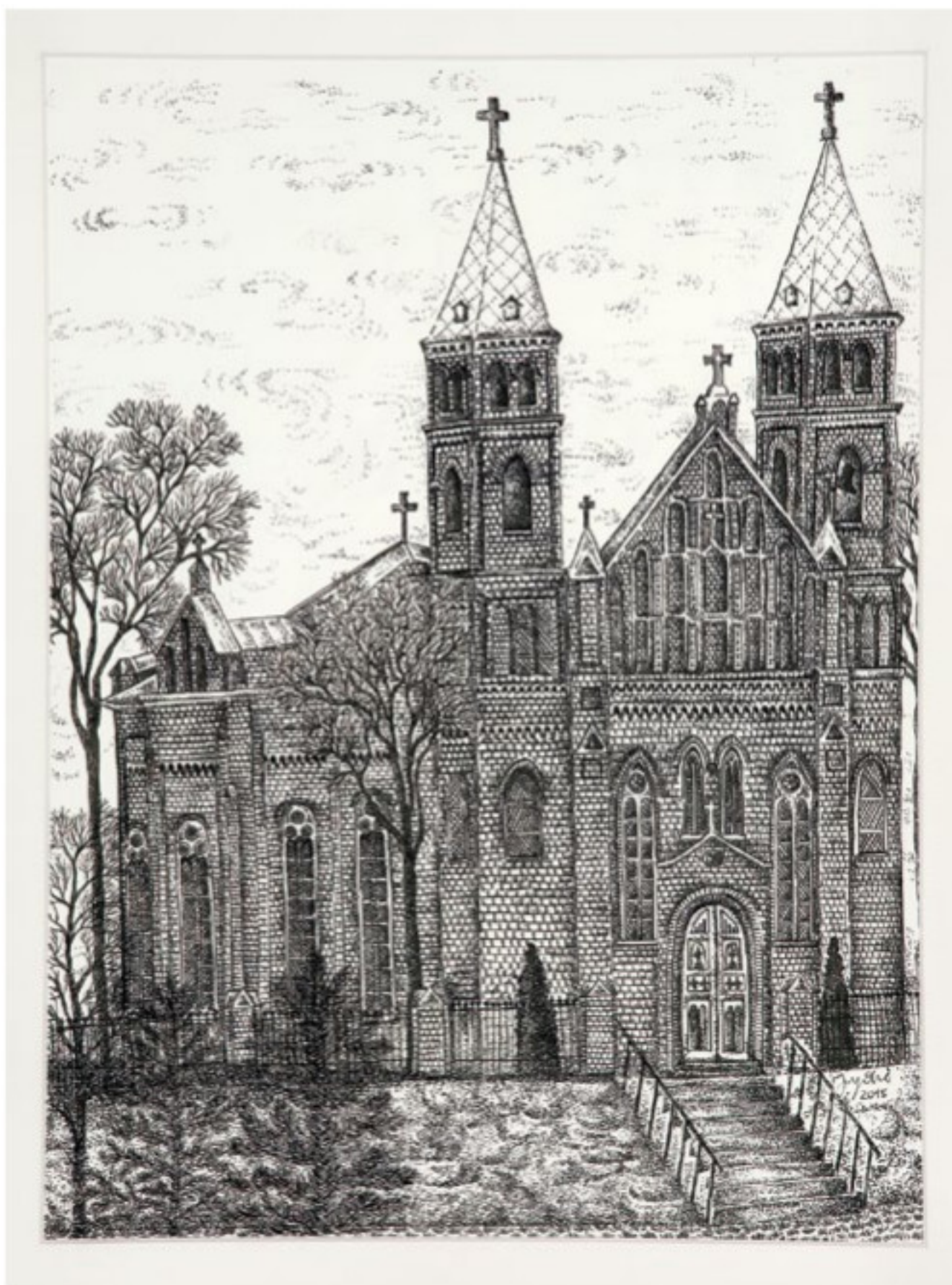
Birutė Valiukienė. *Gyvybės medis*, 2016 m.
Linoraižinys. 30 x 19 cm

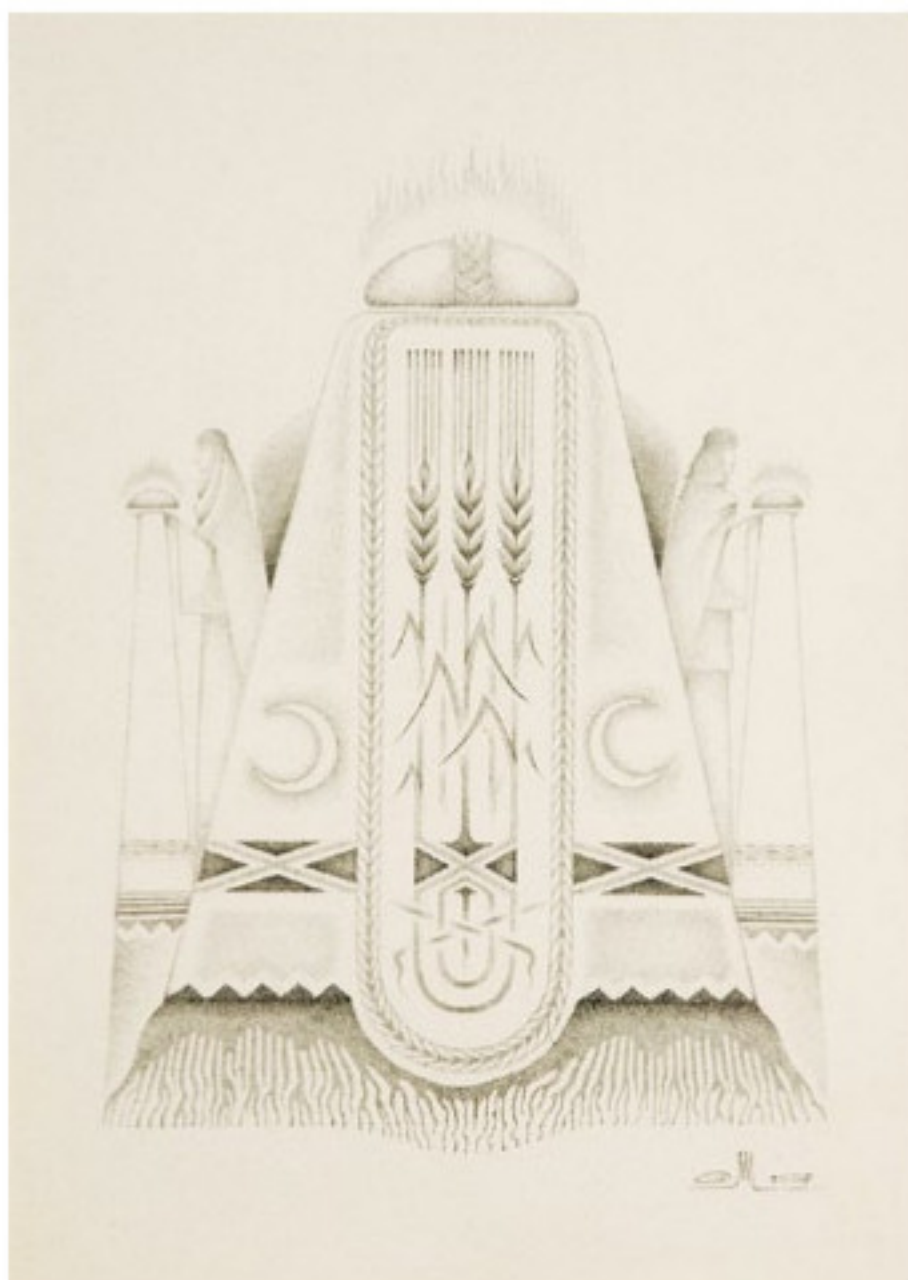
Adelė Bražėnaitė. *Rytas*, 2016 m.
Medžio raižinys. 40 x 30 cm

Žydronė Mameniškienė. *Leliūnų bažnyčia*, 2015 m.
Popierius, plunksna, tušas. 40 x 30 cm

Gintarė Markevičienė. *Duona*, 2007 m.
Popierius, pieštukas. 25 x 18 cm